

H. Burgler

Bijeneters op Terschelling

Foto: H. L. Kortekaas

Een vrijdagmorgen-excursie van staatsbosbeheer te West-Terschelling is altijd de moeite waard om mee te maken. Enerzijds om al het moois dat bij zo'n excursie getoond wordt, anderzijds om al de nieuwtjes welke de natuurliefhebbers onder elkaar uitwisselen.

Bij de excursie welke ik op 13 augustus 1965 meemaakte hoorde ik o.a. dat er bij West-Terschelling bijeneters voorkwamen. Op 18 augustus 1965 ben ik serieus op zoek gegaan naar deze vogels en slenterde ik door het duinterrein in de richting van West-Terschelling toen ik vrij hoog in de lucht een rollend u-u-u-geluid hoorde dat ik niet direct thuis kon brengen. Er waren vijf vogels die door elkaar vlogen en verdwenen.

Twee ervan zag ik terugkomen. Ze vlogen steeds naar beneden door een duinvallei op een paar honderd meter afstand. De beschrijving in de Vogelgids deed me vermoeden, dat het bijeneters waren. Omzichtig achter de duintjes langs trachtte ik dichterbij het valleitje te komen. De vogels bleven daar vliegen en ik dacht dan ook, dat er veel insecten vlogen. Ik ben toen een poos achter een duinrand gaan liggen om de vogels door de kijker te observeren maar ze hadden mij in de gaten en gingen op de tuidraden van een mast zitten.

Ik kon ze prachtig waarnemen en genoot van de schitterende kleuren. We bleven elkaar bekijken en wachtten, wie het meeste geduld had. Het viel me op, dat beide vogels een insect in de snavel hadden. Na een poos verorberden ze die, vlogen weg, kwamen terug en landden weer op de tuidraden met een insect in de snavel. Dat gebeurde nog eens en nog eens en toen drong het tot me door dat de bijeneters blijkbaar een of meer jongen voerden, maar niet meer durfden, omdat ik te dicht bij zat.

Ik ben daarop naar het valleitje gelopen met de gedachte, dat er wel struiken zouden groeien, waarin wellicht jonge bijeneters zouden zitten. Toen ik voor het valleitje stond bleek hierin echter slechts weinig plantengroei te zijn en insecten waren niet te zien. Ik ben er doorgelopen en schrok ineens, toen ik zag, dat er in de steile wand van een kuil van ± 8 m doorsnee en een goede meter diep een hol zat dat beslist te klein was voor een konijn. Ik had echt een aanvechting m'n arm eens in het hol te steken, maar wist me te bedwingen.

Ik ben doorgelopen en een 150 m verder gaan zitten onder een heg op een plaats waar ik de ingang van het hol kon zien.

Toen ik nog maar nauwelijks zat, zag ik een bijeneter voor het hol neerstrijken en naar binnen gaan. De vogel kwam even later weer naar buiten, waarop een tweede naar binnen ging. 't Stond voor mij toen wel vast, dat ik het nest van de bijeneter (het 2e in Nederland?) had gevonden.

Op donderdag, 19 augustus, ben ik opnieuw gaan kijken. Ik had wat meer tijd en ging direkt naar mijn waarnemingspost van de vorige dag. Om er te komen moest ik rakelings langs een paartje, dat enkele meters van mijn uitkijkpost af in de heide lag. 't Was dus niet zo vrij als de dag er voor, maar last hebben wij niet van elkaar gehad. Zij hadden genoeg aan elkaar en ik aan het paartje bijeneters. Geen van beide paartjes had mij opgemerkt.

Aktief, dat de bijeneters waren! 't Was mooi zonnig weer en er vlogen blijkbaar veel insecten. In 40 minuten (11-11.40 uur) kwamen de vogels 29 maal voeren.

Ze kwamen soms vlak na elkaar, maar waren nooit tegelijk in het hol. Als de ene vogel binnen was als de andere aankwam, bleef de laatste even rond vliegen. Ze daalden vlak voor het hol, waarbij ze soms een melodieuze rollend u-u-u-geluid maakten en liepen dan naar binnen. Na 8-20 seconden kwamen ze weer naar buiten. Nooit zag ik dat ze uitwerpselen in de snavel hadden.

Na de drukke 40 minuten kwam er een pauze in het voeren van 8 minuten, waarna de vogels tot 12 uur nog 6 maal voerden.

Van mijn ontdekking heb ik daarna de hoofdamtenaar van staatsbosbeheer te West-Terschelling op de hoogte gebracht en bericht gezonden aan de vereniging tot bescherming van vogels te Amsterdam. Verder heb ik er niemand mee in kennis gesteld, doodsbenauid dat de vogels het nest zouden verlaten als de omliggende duinen vol zouden liggen met door kijkers turende vogelaars. Het verslag van het broedgeval te Haelen was voor mij in dit opzicht een teken aan de wand.

Op vrijdag 20 augustus 's avonds om half negen zag ik beide vogels eenmaal voeren. Op 25 augustus (woensdag) heb ik van 11.35-12 uur weer gekeken. Om 11.40 hoorde ik een zacht ruu-ruu-ruu. Beide vogels vlogen bij het nest en gingen om de beurt eenmaal naar binnen. Ze vlogen daarna nog een rondje, verdwenen toen en ik zag ze niet weer. Het was erg slecht weer, harde n.w. wind, windkracht 8, regenbui en een temperatuur van 17°, terwijl er zo te zien geen insecten vlogen. Het slechte weer hield enkele dagen aan en ik begon het ergste voor de jonge bijeneters te vrezen.

Ik ben niet lang blijven zitten, er was niets te zien. Zelfs het paartje, waar ik de vorige maal zowat over struikelde en waar ik nu wat meer aandacht aan had kunnen schenken, lag niet op de oude plaats.

Op zaterdag, 28 augustus, ben ik nogmaals gaan kijken, nu van 16.30-17 uur.

Ik schrok toen ik in de buurt kwam van het nest, want veel dichterbij dan ik mij ooit had gewaagd, zaten open en bloot op een duinricheltje 4 jongelui gewapend met kijkers het nest te observeren. Ik had al visioenen van een verlaten nest, maar werd wat geruster, toen ik dichterbij kwam. De toeschouwers bleken jeugdige natuurliefhebbers te zijn, als zodanig herkenbaar aan hun ietwat verwaarloosde uiterlijk, zware schoeisel, legerassen en-blijmoedige humeur.

Ze bekeken mij even wantrouwig als ik hen gedaan had, maar na een enigszins uitvoerige verklaring van mijn verschijnen mocht ik er bij komen zitten.

Ze zaten reeds de hele dag te kijken en wilden dit gedurende hun verdere verblijf op het eiland blijven doen. Wandelaars, die in de buurt van het nest kwamen - het lag in een druk bezocht terrein en een vrij regelmatig gebruikt pad liep zelfs over het hol - werden door de natuurvrienden zeer vriendelijk in het Duits of het Nederlands al naar het uitkwam verzocht een omtrekkende beweging te maken. Ze waren nl. met een veldbiologisch onderzoek bezig en dat mocht niet worden gestoord!

De vogels trokken zich van het clubje niets aan. Ze voerden, dat het een lust was. Zelfs de jongen schenen er zin in te hebben. Ze zaten blijkbaar in de ingang van het hol, want de ouden staken slechts hun kop en voorlichaam in het hol, de rest van hun lichaam bleef zichtbaar. In een half uur voerden de vogels 50 maal. Soms zelfs om de 10 seconden.

Het was de laatste maal, dat ik de vogels zag, want het eind van mijn vakantie was aangebroken. Van een der jongelui van het clubje ontving ik in oktober nog bericht dat er 1 jong was uitgevlogen vóór of op 1 september. Een ander jong vloog uit op 3 september, toen m'n jeugdige natuurvrienden het eiland verlieten. Zij vermoeden, dat een derde jong - meer zouden er niet zijn geweest - op 3 september of spoedig daarna ook is uitgevlogen.

Op de Olveh-vogelkalender 1966 staat, dat er vermoedelijk 3 paartjes bijeneters op Terschelling hebben gebroed in 1965. In totaal zouden er op het laatst 20 bijeneters zijn geweest.